

Kirkon Ulkomaanavun lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle 1.3.2016

Kirkon Ulkomaanapu kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta **VNS 1/2016** vp Valtioneuvoston selonteko, Suomen kehityspolitiikka.

Uusi kehityspoliittinen selonteko antaa hyvän pohjan Suomen kehitysyhteistyölle ja -politiikalle. Selonteko linjaa, että Suomen kehityspolitiikan kantavana päämääränä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja ihmisoikeuksien toteutuminen, mikä on hyvin linjassa Suomen aiempien tavoitteiden kanssa. Erityisen kiitettävää on, että selonteko on rakennettu Agenda2030:n ja kestävän kehityksen tavoitteiden pohjalta ja se huomioi globaalit kehityksen trendit kuten ilmastomuutoksen, pakolaisuuden ja lisääntyvän muuttoliikkeen vaikutukset kehitysyhteistyöhön.

Kirkon Ulkomaanapu näkee positiivisena myös sen, että Suomen kehityspoliittinen ohjelma on nyt ensimmäistä kertaa valtioneuvoston selonteko, mikä antaa mahdollisuuden eduskunnalle ja valiokunnille käsitellä sitä virallisesti.

Selonteko ei kuitenkaan itsessään takaa tavoitteiden toteutumista. Kun varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat on leikattu lähes puolella, on selonteossa määriteltyjen tavoitteiden saavuttaminen haasteellista.

Ilmastomuutos, ympäristö ja kehitys: tavoitteet hyvät – rahoitukseen panostettava

Ilmastomuutos on mitä suurimmissa määrin oikeudenmukaisuuskysymys. Historiallisesti suurin syy ilmastomuutokseen ovat vauraiden teollisuusmaiden kasvihuonekaasupäästöt, mutta sen seurauksista kärsivät eniten kaikkein heikoimmassa olevat ihmiset. Ilmastomuutos uhkaa erityisesti globaalin etelän köyhiä maita, joilla on huonoimmat mahdollisuudet sopeutua nopeisiin muutoksiin.

Uusi kehityspoliittinen selonteko linjaa, että **Suomi tähtää kaikessa toiminnassaan ilmastomuutoksen hillintään, samoin kuin siihen sopeutumisen ja varautumisen tukemiseen**. Selonteossa nostetaan myös **katastrofiriskien hallinta** osana Suomen kehitysyhteistyöstä, mikä on erittäin tärkeää.

Kehitysyhteistyö tarjoaa hyvän keinon edesauttaa kehitysmaiden yhteiskuntien kehitystä niin, että ilmastomuutokseen voidaan varautua ja sopeutua sekä osaltaan myös hillitä. Yksinään se ei riitä, vaan tarvitaan laajamuotoista yhteistyötä eri politiikkasektorien ja toimijoiden välillä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Siksi on myös erittäin positiivista, että **uusi kehityspoliittinen selonteko korostaa politiikkajohdonmukaisuuden tärkeyttä ja muistuttaa, että kehityskysymykset ovat osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa**. Erityisesti ilmastomuutoksen ja ympäristön näkökulmasta on tärkeää, että eri sektoreilla päätökset tehdään samansuuntaisesti ja johdonmukaisesti, tietoisina niiden vaikutuksista kehitysmaihin. Tällöin yhden politiikka-alan toimet voivat tukea toisen saavutuksia.

Humanitaarisen avun tarpeet ovat kuitenkin jo viime vuosina moninkertaistuneet. Luonnonkatastrofit ja pakolaisuus ovat lisääntyneet muun muassa ilmastomuutoksen edetessä. **Kuilu tarpeiden ja voimavarojen välillä on kasvanut. Humanitaarisen avun kansainvälinen rahoitusvaje on vuosittain miljardeja euroja.**

On selvää, että **maailmanlaajuinen talouskriisi sekä Suomen valtion velkaantuminen on aiheuttanut leikkauspaineita** Suomen julkisiin menoihin. **Se ei kuitenkaan poista kansainvälistä vastuutamme eikä niitä**

velvollisuuksia, joita Suomella on kansainvälisen oikeuden mukaan myös muita kuin omia kansalaisiamme kohtaan.

Kehityspoliittisen selonteon mukaan **Suomen tavoitteena on kasvattaa kehitysyhteistyömäärärahoja talouden vahvistuessa**. Pitkän aikavälin tavoitteena on kehitysyhteistyörahoituksen nostaminen YK:n tavoitteiden mukaiseen 0,7 prosentin osuuteen bruttokansantulosta.

- Toimiakseen uskottavasti ja vastuullisesti, Suomen tulisi laatia konkreettinen suunnitelmaa siitä, miten ja mihin mennessä 0,7 prosentin määrärahataso saavutetaan.
- Tämän lisäksi ilmastorahoituksen tulisi olla uutta ja lisäistä eikä sitä tulisi kattaa kehitysyhteistyöbudjetista.
- Päästöoikeuksien huutokauppatulot tulisi jatkossakin ohjata ilmasto- ja kehitystoimiin.

Suomen lisäarvo: koulutusosaaminen

Suomen koulutusosaaminen on huippuluokkaa ja sille on suuri kansainvälinen kysyntä ja kiinnostus. Koulutus on perusedellytys vakaille, demokraattisille ja oikeusvaltioperiaatteeseen sitoutuneille yhteiskunnille. Vain tällaiset yhteiskunnat voivat huolehtia omista kansalaisistaan ja päästä osalliseksi globaalista taloudellisesta ja inhimillisestä kehityksestä.

- Omaksutut tiedot ja taidot eivät häviä mihinkään vaikka ympäristössä tapahtuisi radikaalejakin muutoksia. Suomen panostusta koulutuksen kehittämiseen humanitaarisissa katastrofeissa ja konfliktitilanteissa voidaan huomattavasti lisätä myös varsin pienin panoksin. Tälläkin saralla voimme nousta globaalisti merkittäväksi toimijaksi varsin pienillä strategisilla satsauksilla.
- Luonnonkatastrofien ja ihmisten aiheuttamien konfliktien kurimuksessa lasten koulunkäyntimahdollisuuksien turvaaminen on parasta psykososiaalista tukea ja sijoitus tulevaisuuteen.
- Vain koulutetuilla ihmisillä on riittävät edellytykset haastaa valtaapitäviltä tehokkaampaa ilmastopolitiikkaa ja toisaalta kehittää demokratiaa.
- Koulutuksen kautta ihmiset oppivat hyödyntämään teknologioita ja myös kaikkein hauraimmat valtiot pääsevät osallistumaan sellaiseen taloudelliseen toimintaan joka mahdollistaa muutakin kuin selviytymisen päivästä päivään.
- Nykyaikainen teollisuus ja kauppa vaativat koulutettua työvoimaa, siksi perus- ja korkeakoulutuksen lisäksi on viimeinkin kiinnitettävä aidosti huomiota ammatilliseen koulutukseen myös kehitysyhteistyössä. Tässä on kohta jossa kauan kaivattu kehitysyhteistyö- ja yritystoimijoiden joukko voisi löytää aitoa synergiaa näennäisten yhteistyökokeilujen sijaan.

Kestävät ratkaisut hauraimmilla alueilla

Selonteossa esitetään Suomen tuen kanavoimista kansainvälisten toimijoiden kautta vaikeimmissa olosuhteissa. Kansainvälisten järjestöjen lisäksi myös suomalaisilla järjestöillä, kuten Kirkon Ulkomaanavulla, on laaja kokemus hauraissa valtioissa toimimisesta. Suomalaiset järjestöt pystyvät toimimaan joustavasti ja ketterästi nopeasti muuttuvissa olosuhteissa ja edistävät Suomen asemaa globaalina vaikuttajana, joten on viisasta tukea suomalaisten järjestöjen työtä alueilla, jossa he ovat strategisesti läsnä.

- Kun kehitysyhteistyövaroja suunnataan yksityissektorille, on tärkeää, että rahoitusinstrumenteissa korostetaan suunnanmuutosta fossiilisesta energiantuotannosta puhtaaseen, edulliseen, luotettavaan sekä turvalliseen uusiutuvaan energiaan.
- Järjestöillä on laaja kokemus tukea ihmisten omia paikallisia energiaratkaisuja. Lisäksi järjestöjen ja yritysten yhteistyöllä on mahdollista tukea puhtaiden teknologioiden tutkimusta ja tuotekehitystä kehitysmaissa. Energiatehokkuutta on lisättävä huomattavasti, ja fossiilisen energian käyttöä tukevat uudet projektit on kiellettävä.

Suomen kehityspolitiikan linjamuutos on selkeä: entistä suurempi osuus kehitysyhteistyövaroista kanavoidaan yksityiselle sektorille. Samaan aikaan Suomi painottaa kehitysmaiden omistajuutta ja omien kykyjen sekä yrittäjyyden vahvistumista. On epäselvää, kuinka nämä kaksi tavoitetta – Suomen edun ja osaamisen hyödyntäminen sekä kehitysmaiden omistajuus tullaan sovittamaan yhteen käytännössä.

- On positiivista, että Suomi on halukas vaikuttamaan verotusta ja yritys vastuuta koskevien pelisääntöjen muotoutumiseen sekä rahoituslaitosten ja muiden toimijoiden linjauksiin. Tässä yhteydessä olisi kuitenkin tärkeää linjata, minkälaisia pelisääntöjä ja linjauksia Suomi on valmis edistämään.
- Suomalaista yksityissektoria tulee instrumenttien edellytyksien kautta kannustaa luoman kumppanuuksia suoraan kehitysmaiden yritysten ja julkisen sektorin tai kansalaisyhteiskunnan kanssa. Pitkäjänteisyys, paikallinen tuntemus ja luottamus ovat olleet erityisesti kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön onnistumisen edellytys. Vaikka toimijoiden toimintalogiikka ja vahvuusalueet ovatkin erilaiset, niin Suomi voisi olla edelläkävijä uudenlaisten Public Private Plural -kumppanuuksien edistämisessä.
- Suomen tulisi ottaa johdonmukaisempi kanta yritystoiminnan vastuullisuuteen ja kansainvälisten yritys vastuustandardien noudattamiseen. Tulisi tukea kansainvälisesti määriteltyjä ihmisoikeuksien ja verolakien sekä -sopimusten noudattamista. Yritystoiminnan kehittymisen edellytykset ovat tärkeitä, mutta ne eivät ole ensisijaisia suhteessa ihmisoikeuksiin ja sosiaalisesti kestäväan kehitykseen.
- Suomen tulisi edistää ihmisoikeuksia kunnioittavaa ja verovastuullista yritystoimintaa ja sen edellytyksiä, mikä näkyisi yksityissektorille annettavan tuen edellytyksissä. Esimerkiksi monikansallisten yritysten verotettavan tulon jakautumisella oikeudenmukaisesti niiden valtioiden kesken, joissa yritykset toimivat, olisi huomattavia kehitysvaikutuksia. Samoin kehitysmaiden mahdollisuus suojata oma tuotantonsa ulkopuoliselta kilpailulta toisi maiden taloudelliselle kehitykselle suurempia etuja kuin nyt ohjelmassa mainittu tuotteiden markkinoillepääsy.

Kirkon Ulkomaanavun puolesta lisätietoja antavat:

vaikuttamistyön päällikkö Katri Suomi, p. 040 635 1738, katri.suomi@kirkonulkomaanapu.fi
toiminnanjohtaja Jouni Hemberg, p. 050 325 9579, jouni.hemberg@kua.fi